

Kerstinsgårdsskolans
**plan mot kränkande
behandling och
diskriminering**
Förskoleklass, skola och fritidshem

Fastställd oktober 2016

1. Inledning

Kerstinsgårdsskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling har till syftet att främja likabehandling, alla människors lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder. Planen ska förebygga samt motverka diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling.

På Kerstinsgårdsskolan tar all personal och ledningen avstånd från alla former av kränkande behandling. All personal har ett gemensamt ansvar i detta arbete. Varje upplevelse av kränkande behandling ska resultera i en reaktion från de vuxna. En viktig utgångspunkt är att den enskildes upplevelse av kränkningen alltid måste tas på allvar.

Vår plan mot diskriminering och kränkande behandling ska vara ett levande dokument genom att vara åtgärdsinriktad och ständigt aktuell. Vår värdegrund bygger på trygghet, ansvar och respekt, som är våra ledord för att skapa en förskoleklass, skola och fritidshem med positiv lärmiljö.

2. Vision och långsiktigt mål

Vi på Kerstinsgårdsskolan vill skapa ett positivt arbetsklimat, där barnen känner sig engagerade och medansvariga. Vår verksamhet ska genomsyras av en grundsyn där vi utvecklar förståelse för att alla människor har lika värde och där alla känner sig trygga, visar respekt och empati för varandra.

3. Ansvar

Rektor ansvarar för att arbetet med att upprätta och revidera planen mot diskriminering och kränkande behandling samt handlingsplan blir gjort. Personalen på skolan, och i synnerhet likabehandlingsteamet, är delaktiga vid upprättande och revidering av planen.

Vid varje skolstart aktualiserar rektor och likabehandlingsgruppen planen mot diskriminering och kränkande behandling för all personal. Varje klasslärare och förskollärare /fritidspedagog ansvarar för att gå igenom planen tillsammans med sina elever i början av höstterminen.

Vårdnadshavarna får information vid terminsstarten om planen och var den går att finna. På föräldrarådet lyfts planen upp för diskussion. Planen ligger på skolans hemsida.

Klasslärare, förskollärare, fritidspedagog och rektor är ansvariga för att utreda och åtgärda. Allt utredande och alla åtgärder måste genomföras i ett nära samarbete med elev/eleverna och vårdnadshavare. Arbetet ska dokumenteras kontinuerligt. Rektor ansvarar för utredning i de fall det finns misstanke om att vuxen kränker eller diskriminerar barn/elever.

Rektor ansvarar för att kompetensutveckling kontinuerligt sker för personalen inom trakasserier/kränkande behandling.

Rutin finns för hur huvudmannen ska informeras om kränkningar, se bilaga 7-10.

Skolledning

Rektor, Ann-Kristin Svanberg Björkqvist, 0766-489657, ann.kristin.bjorkqvist@boras.se

Likabehandlingsteam

Namn	Befattning	Telefon	E-post
Therese Fors	Grundskollärare år 3	358743	therese.fors@edu.boras.se
Birgitta Engholm Hjelm	Fritidspedagog fritids Gul	358743	birgitta.engholm-hjelm@edu.boras.se
Birgitta Thorell	Förskollärare fritids Blå	358743	birgitta.thorell@edu.boras.se

Elevhälsoteam

Namn	Befattning	Telefon	E-post
Puya Yekerusta	Skolpsykolog	0729-893795	
Christina Eliasson	Specialpedagog	0768-883162	
Minna Jonsson	Skolsyster	0734-327012	minna.jonsson@boras.se
Juel Gabriel	Kurator	0721-600823	

4. Rättigheter och skyldigheter

Barn/elevs och vuxnas rättigheter och skyldigheter i skolan bygger på FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen), Skollagen, Diskrimineringslagen, Arbetsmiljölagen, Socialtjänstlagen och Brottsbalken.

Elevers rättigheter:

- Att bli respekterad av barn och vuxna.
- Att få vara med i gemenskapen.
- Att få hjälp med att reda ut konflikter.
- Att få hjälp och stöd om man själv blir utsatt för kränkande behandling eller om man utsätter andra för kränkande behandling.
- Att känna sig trygg under hela skoldagen.

Elevers skyldigheter:

- Att ta kontakt med någon vuxen när man upplever att en annan elev far illa.
- Att verka för kamratskap där alla blir respekterade.
- Att bemöta all personal på skolan på ett respektfullt sätt.

Vårdnadshavares rättigheter:

- Att skyndsamt efter det att skolan haft utredningssamtal informeras om att det egna barnet blivit utsatt eller att hon/han har utsatt andra barn för kränkningar.
- Att få information om hur skolan på olika sätt kan kontaktas (telefon, adress, e-postadress).

Vårdnadshavares skyldigheter:

- Att ge sitt barn grundläggande demokratiska värderingar kring människors lika värde.
- Att alltid kontakta skolan när kännedom om kränkning uppstår.

Personalens rättigheter:

- Att få hjälp och stöd i arbetet samt kompetensutbildning.

Personalens skyldigheter:

- Att aldrig acceptera kränkande handlingar.
- Att sätta gränser och ingripa utifrån skolans värdegrund samt plan mot diskriminering och kränkande behandling.
- Att följa upp, bedöma och vidta nödvändiga åtgärder.
- Att medverka till att utveckla barns och elevernas känsla av samhörighet, solidaritet och ansvar för människor även utanför den närmsta gruppen.
- Att aktivt motverka alla former av trakasserier och annan kränkande behandling av individ eller grupper.

5. Främjande arbete

Alla som arbetar på Kerstinsgården ska visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt. Vidare ska alla aktivt motverka trakasserier och förtryck av individer och grupper, samt aktivt arbeta för att kränkningar aldrig skall förekomma. Alla barn och elever medvetandegörs om vikten av att bry sig om varandra och ta hjälp av vuxna när man upplever att man själv eller en skolkamrat är utsatt eller ensam.

5. 1. Vårt främjande arbete för att förhindra diskriminering och kränkande behandling:

- I vår verksamhet får alla barn och elever möjlighet att träna sig på att umgås över åldersgränserna och se olikheter som en tillgång för varandra.
- Arbetet med planen mot diskriminering och kränkande behandling integreras i arbetet med skolans ordningsregler som gäller i umgänget med varandra.
- Genom samtal och reflektion ger vi eleverna möjlighet att bearbeta sina egna föreställningar och värderingar samt skapa en positiv atmosfär i verksamheten. Det gör vi bl a vid *kompissamtal* och genom *Bra-boken*. I *Bra-boken* skriver eller ritar vuxna och barn och visar tacksamhet för när någon har gjort något bra för andra. Innehållet i *Bra-boken* läses upp på varje klassråd.
- *Kamratrådet* träffas en gång per månad. Deras uppgift är bl.a att hjälpa till att planera kompisdagen. Kamratrådet arbetar nära ihop med elev- och miljørådet.
- På våra s.k. *kompisträffar* befrämjas samarbetet över hela skolan. Kamratrådet och elevrådet planerar och hjälper till med genomförandet tillsammans med likabehandlingsgruppen. Kompisträffarna genomförs 4-5 gånger per termin.
- Klasslärarna/förskollärarna möjliggör för varje avdelning att få genomföra regelbundna *klassråd*.
- *Elevrådet* ska ge eleverna tillfälle att vara delaktiga i förskoleklassens, skolans och fritidshemmets utveckling och är en viktig grupp i framtagande och utvärdering av denna

plan.

- *Elevrådet* presenterar varje läsår planen mot diskriminering och kränkande behandling. Klasslärarna/förskollärarna återknyter till det med jämna mellanrum. Om eleverna har idéer om tillägg eller förändringar tas dessa vidare till elevrådet eller rektor.
- *Miljö- och hälsorådet* samordnar skolans arbete kring hållbar utveckling och hälsa.
- En gång i månaden träffas alla klasserna och sjunger tillsammans. Då är även förskolebarnen på avdelning Röd och Grön med. Vi kallar det *Hela huset sjunger*. Vid dessa tillfällen delger vi också information från elevråd, miljö-/hälsoråd och kamratrådet och inspirerar varandra.
- Genom *utvecklingssamtal* får barn/elev, föräldrar och lärare tillfälle att prata om hur barnet/eleven trivs på Kerstinsgårdsskolan och därigenom reflektera kring förhållningssätt, värderingar, normer och relationer.
- I målen för idrott ingår fysisk och psykisk hälsa som idrottslärarna ser till att man pratar om.
- På fritids har personalen daglig kontakt med vårdnadshavare för att ha aktuell information om hur barnet upplever sin vardag.
- Varje dag är alla barn och elever ute i minst en timme och har utevistelse (oftast mer), tillsammans med vuxna.
- Varje vår är alla skolbarn i år 2-3 på *hajk* i två dagar. Det är ett tillfälle för både barn och personal att lära känna varandra i en annan miljö än skolan.

5. 2. Främjande arbete i vuxenmiljön

Arbetslagsträffar

Elevvård med fokus på kränkande behandling ska vara en stående punkt på varje arbetslagsmöte.

Arbetsplatsträffar

Likabehandlingsteamet lyfter värdegrundsfrågor till diskussion 2 ggr/läsår. I oktober och mars månad.

Elevkonferenser

Skolan har elevkonferens en gång per månad där klasslärarna tillsammans med rektor har elevvårdande samtal. Parallellt med dessa möten träffas rektor och elevhälsa för att följa upp elevvårdsarbetet på skolan.

Föräldramöten

Föräldramöte hålls minst en gång per läsår.

Borås Stads stadsdelsnämnd Öster

Nämnden ser till att skolan har fungerande rutiner runt kränkande behandlingar samt är ytterst ansvariga för Kerstinsgårdsskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling.

Elevhälsoteam

Elevhälsoteamet har det övergripande ansvaret för elevhälsoarbetet på skolan. I teamet ingår rektor, skolsköterska, skolpsykolog, specialpedagog och kurator. Rektor träffar elevhälsan en gång/månad. De olika professionerna arbetar hälsofrämjande och förebyggande.

6. Rutiner för kartläggning

För att upptäcka ev. kränkning och/eller diskriminering görs det under året flera olika kartläggningar. Dessa används som underlag vid upprättandet av den nya planen varje år.

Individnivå

- *Elevenkät* i mitten av september (se bil 4). Vid behov intervjuer och individuella samtal.
- Elevrådets enkät ”*Hur är jag som kompis*”, januari månad. (se bil 6)
- *Utvecklingssamtal*, minst en gång per termin.

Gruppenivå

- Regelbundna kompisamtal/etiska samtal.
- Återkommande klassråd och elevråd en gång/månad.
- Borås Stads årliga skolklimatundersökning i mars.

Personalnivå

- Fortlöpande dokumentation och observationer.
- Diskussioner vid arbetslags- och arbetsplatsträffar, minst en gång i månaden.
- Analys i kvalitetsredovisningen vid studiedagar i juni.

Vid behov kan även följande punkter ingå:

- Samtal med föräldrar
- Kartläggning av otrygga platser i utemiljön

6.1 Resultat av kartläggningen 16/17

Enkätundersökningen bland eleverna genomfördes i samtliga klasser F-3 under en vecka i september. Resultaten sammanställdes vid ett möte i likabehandlingsgruppen. Vid sammanställningen av svaren var majoriteten av dessa positiva. Några fåtal elever dyker upp i svaren på barnens enkäter samt några vuxna.

Alla elever utom en uppger att de trivs på Kerstinsgården. Alla utom en skriver att de har några eller många kompisar(fråga 1 & 2). Några upplever att det finns de som bär sig dumt åt mot dem eller mot andra(fråga 3 och 5). Några få upplever att de själva ibland bär sig dumt åt mot någon annan(fråga 4). Några stycken elever har påtalat att de inte känner sig trygga med alla vuxna(fråga 6). Ett fåtal upplever att det finns för lite pedagoger att be om hjälp vid olika situationer(fråga 7).

Enkätsvaren från förskoleklassen visar på att det finns en otrygghet vid utelek. De upplever att de inte har åtkomst till vissa områden på gården eftersom andra barn hindrar dem. Kåtorna, bron vid paviljongen samt altanen utanför avdelningen Stjärnfallet nämns som sådana platser.

En sammanställning av samtliga enkäter har lämnats till rektor så att hon har kännedom om alla synpunkter som inkommit.

Vid en mätning av otrygga platser i utemiljön som genomfördes i början av oktober inkom inga synpunkter. Det har dock framkommit via exempelvis elevrådet att det råder en otrygghet i leken vid bron utanför paviljongen.

Elevrådet har lyft att de vill att vuxna som har uteansvar skall bära väst så att de snabbt kan hitta hjälp samt att de vill att de vuxna rör sig mer över hela gården.

6.2. Rutiner vid uppföljning och utvärdering

Elevrådsenkäten sammanställs av elevrådet och presenteras i ett diagram i varje klass. Detta sker under januari månad.

Resultaten från elevenkäten sammanställs av likabehandlingsteamet. Utifrån enkätsvarens sammanställning som presenteras på APT vidtas det omedelbara åtgärder på. Nya mål sätts upp i likabehandlingsgruppen utifrån den information man samlat in och utefter de behov som framkommit.

De nya målen presenteras och diskuteras på nästkommande APT i oktober. Planen presenteras även på föräldråd och för elevhälsoteamet, som får lämna förslag på ändringar och kompletteringar. Rektor fattar beslut om den nya planen senast den 31 oktober.

De nya målen och åtgärderna i planen mot diskriminering och kränkande behandling följs upp gemensamt i samband med APT i januari. Planen utvärderas i sin helhet i samband med redovisningen av skolans kvalitetsarbete vid studiedagen i juni varje år.

7. Mål utifrån kartläggning lå 16/17

- Alla konflikter ska lösas så fort som möjligt. Alla vuxna har ett gemensamt ansvar för alla barn.
- Alla barn skall känna sig trygga både ute och inne.
- Alla vuxna ska känna till och kunna alla barns namn på Kerstinsgårdsskolan.
- Alla barn skall känna igen och kunna namnet på alla vuxna på Kerstinsgården och Kerstinsgårdsskolan.
- Att barnen skall erbjudas meningsfulla aktiviteter på utevistelsen.
- Att barnen skall få möjlighet att leka med kompisar i olika åldrar.
- Att otrygga platser på gården inte skall förekomma.

7.1. Förebyggande åtgärder - anpassas efter barnens ålder

- Tillräckligt många vuxna på gården/inne som är aktiva bland/med barnen. Uteansvarig skall bära väst samt röra sig över hela skolans område och vara synlig.
- Som vuxen har man ansvar att se till att elevernas konflikter blir lösta.
- Presentera nya elever successivt för de vuxna i de olika klasserna. Pedagogerna i klassen där eleven börjat är ansvarig.
- Varje vuxen har ett ansvar att ta reda på elevernas namn.
- Alla vuxna skall presenteras på samtliga "Hela huset" under året. De som ansvarar för "Hela huset" planerar in presentationen.
- Regelbundna kompassamtal. Klassläraren ansvarar. Förslagsvis skall dessa schemaläggas, exempelvis på elevens val.
- Kamratrådet får i uppgift att hålla i gemensamma lekar under utevistelsen. Även Miljö och hälsorådet håller ibland i rastaktiviteter under året.
- Möjlighet att använda ett större område vid utevistelse under vissa delar av året.

Denna plan läggs ut på vår hemsida. Information om var planen finns att läsa skall tydligt förmedlas till vårdnadshavarna. Eleverna informeras vid stormöte, *Hela huset sjunger*. Alla som arbetar i skolan hänvisar vid behov till planen vid konfliktlösning och vid kompassamtal.

Speciella åtgärder vid upptäckt av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

8.1 Arbetsgång om någon blir utsatt

- Om någon utsätts för diskriminering eller kränkning ska detta meddelas till någon pedagog på Kerstinsgårdsskolan.
- Så fort en pedagog får kännedom om en diskriminering eller kränkning ska han/hon utreda händelsen. Det görs genom enskilda samtal med den utsatte och den/de som utsatt. De fall när man tar ärendet vidare och där kränkningarna skett systematiskt skall även anmälas till rektor/ förskolechef.
- Vårdnadshavarna får information om händelsen om det vid kartläggning visar sig att kränkning/diskriminering skett systematiskt och speciella åtgärder skall sättas in. De kallas då till samtal.
- Uppföljningssamtal för att försäkra sig om att kränkningen slutat.
- Skulle kränkningen/diskrimineringen inte ha upphört efter dessa åtgärder sker samtal där rektor närvarar. Vid allvarliga fall görs en anmälan till socialtjänsten. En del fall av kränkande behandling kan rubriceras som brottsliga och bör därmed anmälas till polisen. Vid händelse som inneburit allvarlig fara för liv eller hälsa underrättas Arbetsmiljöverket.

8.2. Att tänka på vid samtal

Tänk på att vid kartläggning och samtal samlar du fakta dvs. utreder. Du skall ej vara dömande i ditt förhållningssätt. För noggranna anteckningar i blanketten *Protokoll vid speciella åtgärder*. Protokollet arkiveras i särskild pärm på rektorsexpeditionen (se bilaga 2).

- Berörd personal kartlägger vad som hänt och har samtal med de inblandade var och en för sig. Frågor som skall besvaras: **Har de negativa handlingarna förekommit vid flera tillfällen?**
- Samtal med det utsatta barnet/barnen och vårdnadshavare. Följande frågor bör besvaras: **Vad har hänt? Hur ofta? Vilka är inblandade? Vem är ledare? Hur har det gått till? Var?** Det är viktigt att betona att samtalet stannar mellan berörda parter.
- Samtal med den/de som utfört kränkningen samt vårdnadshavare. Samtalet skall ske sakligt med en familj i taget. Utfrågningen skall varken vara straffande eller förlåtande. Fråga inte ”varför”, fråga istället om det **finns någon förklaring till deras handling. Hur tänkte du? Stämmer- stämmer inte? Något att tillägga?** Var saklig och konkret i samtalet. Därefter diskuterar vi tillsammans, **Hur kan du/ni hjälpa den som kränkts att få det bättre?** Viktigt med konkreta förslag. **Vad kan du/ni göra för att få ett slut på det hela? När ska du/ni börja? Hur ska vi kunna hjälpa dig så att du inte hamnar i dessa situationer i framtiden.** Man bör ha ett uppföljningssamtal!
- Uppföljningssamtal med de/den som kränkts samt vårdnadshavare för att upplysa om vad som har bestämts och höra hur det går. **Har du märkt någon skillnad?** Den kränkta kan behöva samtal och stöttning, men kan också vilja vara ifred och inte påminnas om vad som hänt. Visa respekt för barnens integritet!

9. Utvärdering av förra läsårets plan

Utifrån målen och åtgärderna i förra läsårets handlingsplan för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling och utifrån den kartläggning och uppföljning som har gjorts av detta arbete kan följande slutsatser dras:

- Vi vuxna har följt upp och sett till att konflikter blir lösta direkt. Vi har meddelat andra berörda vuxna och sett till att alla blivit informerade om något hänt. Vi är trygga med varandra över avdelningarna och vågar lyfta allt med varandra gör att det fortsatta arbetet med likabehandling blir framgångsrikt.
- Extra resurser har satts in som är ute med barn för att stötta dem i det sociala samspelet vi tidigare uppmärksammat ej har fungerat.
- Vi vuxna har presenterat oss på alla Hela huset, så att barnen skall bli säkra på våra namn och så småningom också våga be alla om hjälp och känna förtroende för de vuxna som de möter på Kerstinsgården.
- Vi vuxna upplever att vi får det allt svårare att lära känna barnen på de andra avdelningarna. Barngruppen på den egna avdelningen har blivit större och man har mer att göra där. Detta har gjort att det successivt blivit mindre samverkan över avdelningarna. En tråkig konsekvens som resulterat i att vi vuxna får ”studera” barnen via skolkatalogen för att hålla oss uppdaterade. Vi har börjat utöka våra kompisträffar till antalet för att barnen och vi vuxna skall träffas oftare. De yngre förskolebarnen som vi delar lokaler med är tyvärr inte med på dessa träffar.
- Kompissamtalen har inte fått något naturligt utrymme sedan omorganisationen.

- Språkbruket bland eleverna har upplevts bättre detta läsår.

10. Bilagor

Bil 1: Definitioner och vanliga begrepp

Bil 2: Protokoll vid speciella åtgärder

Bil 3: Incidentkarta

Bil 4: Formulär för elevenkät

Bil 5: Litteraturlista

Bil 6: "Hur är jag som kompis"

Bil 7-10: Rutiner för grundskolans arbete för likabehandling och mot diskriminering och kränkande behandling

Definitioner och vanliga begrepp

Bilaga1

Skollagen (SFS 2010:800) 1 Kap. 5 § Utbildningen skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Diskriminering: Diskriminering sker när en elev upplever sig vara sämre behandlad av skolan än en annan elev utifrån någon av de fem diskrimineringsgrunderna: Kön, funktionshinder, sexuell läggning, etnisk tillhörighet och religion eller annan trosuppfattning. Diskriminering i skolan kan ske genom de vuxnas beteende, regler, undervisning eller läroböcker. **Direkt diskriminering:** Direkt diskriminering sker när en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskriminerings-grunderna, ex när en elev inte får vara med på friluftsdagen för att hon eller han sitter i rullstol. **Indirekt diskriminering:** När det finns regler på en skola som verkar vara rättvisa men som missgynnar en elev i någon av diskriminerings-grunderna. Om skolan ex serverar alla elever samma mat, diskriminerar skolan indirekt de elever som av religiösa skäl behöver annan mat. **Trakasserier:** Trakasserier är handlingar som kränker en elevs värdighet och som har koppling till någon av diskriminerings-grunderna. Trakasserier kan ske både elever emellan och mellan vuxen och elev. **Annan kränkande behandling:** Annan kränkande behandling är en kränkning av en elevs värdighet som inte har koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Kränkningarna kan vara fysiska (slag eller knuffar), verbala (hot, svordomar eller öknamn), psykosociala (utfrysning, blickar, alla går när man kommer), eller kränkningar i texter och bilder (sms, msn, fotografier) och på olika sociala forum på nätet.

En viktig utgångspunkt är att den som uppges sig ha blivit kränkt, alltid måste tas på allvar! **Mobbning:** När någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar en negativ handling eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag kallas det för mobbning. Mobbning inkluderas i begreppet "Annan kränkande behandling".

Etnisk tillhörighet: Någon tillhör en grupp personer med samma nationella eller etniska ursprung, ras eller hudfärg. Exempel på diskriminering: Maria är bäst i klassen i svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål.

Funktionshinder: Funktionshinder kan vara fysiska, psykiska eller intellektuella. Som funktionshinder räknas både sådana som märks, som att man använder rullstol, och sådana som inte märks lika lätt: Allergi, ADHD och dyslexi. Exempel på diskriminering och trakasserier: Malin som har ADHD blir utkörd från klassrummet för att hon inte kan sitta still. En dag klarar läraren inte av situationen utan skickar hem Malin med orden: "Du är inte tillräckligt mogen för att gå på högstadiet".

Könsdiskriminering: Könsdiskriminering är trakasserier som har samband med kön. Dessa kan vara utfrysning, förlöjligande och skämt kopplade till en elevs könstillhörighet. Sexuella trakasserier är kränkningar av sexuell natur. Exempel på trakasserier på grund av kön: Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den enda kille som valt att gå med i dansgruppen.

Religion och annan trosuppfattning: Annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller samband med religiös åskådning, till exempel buddism, ateism eller agnosticism. Exempel på trakasserier: Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir retad för det av några andra i klassen. De säger det ofta på skämt, men han tycker inte att det är roligt.

Sexuell läggning: Med sexuell läggning menas homosexualitet, bisexualitet och heterosexuallitet.

Protokoll vid speciella åtgärder

Bilaga 2

- Kartläggning:

Närvarandes underskrifter:

Datum:

- Samtal med det utsatta barnet/barnen samt vårdnadshavare:

Närvarandes underskrifter

Datum:

- Samtal med den/de som utfört kränkningen, samt vårdnadshavare:

Närvarandes underskrifter

Datum:

- Uppföljning med de/den som kränkts samt föräldrar:

Närvarandes underskrifter

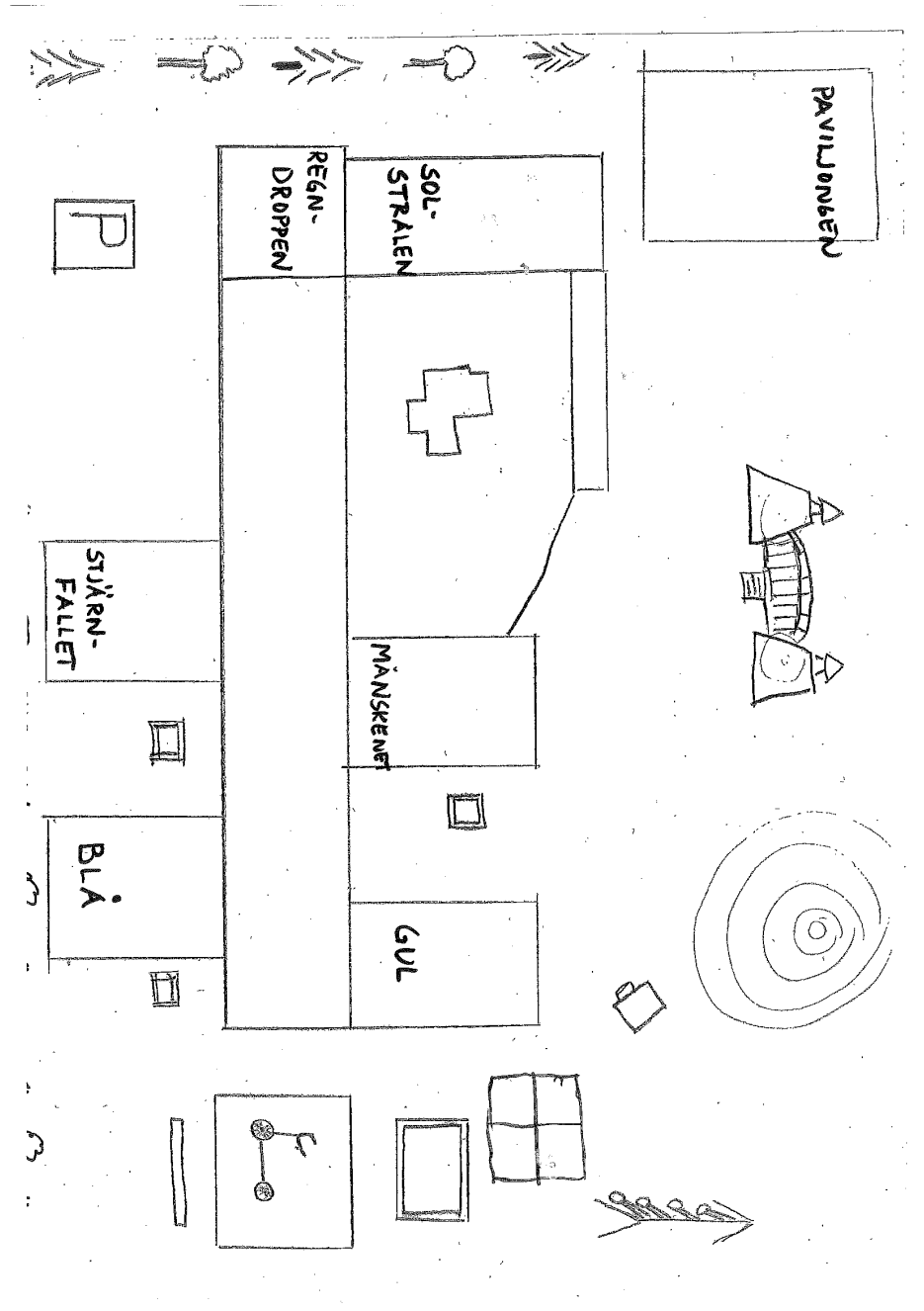
Datum:

Arkiveras i särskild pärm på rektorsexpeditionen!

Karta över utemiljön

Bilaga 3

Vid behov görs stickprov under en veckas tid där barn och vuxna hjälps åt att upptäcka ev otrygga platser i vår utemiljö. Efter varje utevistelse kan man då markera med ett kryss var det varit stökigt/otryggt. Det sätts upp en karta vid varje entré samt att de vuxna använder en egen karta. Dessa kartor utgör underlag för fortsatt arbete med likabehandling.

Datum: .....

Elevenkät

Först lite om dig själv:

Jag är kille   Jag går i .....

Jag är tjej

Läs igenom varje fråga och ringa in det svar som du tycker passar in på dig.
Skriv gärna varför du tycker som du gör.

1. Hur trivs du på Kerstingsgården?

Mycket bra   Skriv varför _____

Bra   Skriv varför _____

Dåligt.   Skriv varför _____

2. Har du kompisar på Kerstingsgården?

Många

Några

Inga

Skriv gärna vilka du leker med _____

3. Är det någon eller några på Kerstingsgården som bär sig dumt åt mot dig?

Aldrig

Ibland

Ofta.   Skriv vem eller vilka _____

4. Bär du dig dumt åt mot någon eller några på Kerstinsgården?

Aldrig

Ibland

Ofta. Skriv vem eller vilka _____.

5. Finns det någon eller några på Kerstinsgården som andra elever ofta bär sig dumt åt mot?

Nej

Ja. Skriv vem/vilka de bär sig dumt åt mot _____
Skriv vem/vilka som bär sig dumt åt _____

6. Är du trygg med alla vuxna på Kerstinsgården?

Ja

Nej. Med vem _____

Vill du skriva varför du tycker så gör du det här _____
_____

7. Finns det tillräckligt med vuxna ute och inne som kan hjälpa dig, med t ex konflikter, lekar, frågor?

Ja

Nej

Litteraturlista

Fakta och metodik för vuxna:

Dahlkwist, Matts. *"Mobbning, diskriminering och kränkningar – verktyg i värdegrundsarbetet"*. Kunskapsföretaget AB, 2010

Edling, Lars. "Kompissamtal,

Ellmin, Roger. *"Att förebygga mobbning i skolan"*. Liber, 2014

Höjby, Helle. "Mobbing kan stoppas! Verktyg för lärare och pedagoger", 2004

Pipping, Lars & Arrhenius, Lars. *"Hjälp-mitt barn är mobbat!" Fakta och stöd till föräldrar och skola*. Gothia förlag, 2013.

Wahlström, Gunilla O. "Gruppen som grogrund", Liber Utbildning, 1995

Skönlitteratur för vuxna:

Erba, Augustin. *"Blodsunden"*. Albert Bonniers förlag, 2015

Fagerberg, Maria. *"Lingonstigen 114"*. Forum, 2009

Lutteman, Markus. *"Utsatt"*. Nordstedts, 2010

Moriarty, Liane. *"Stora små lögner"*. 2014

Skönlitteratur för barn:

Halling, Thomas. *"Amir"*. Nypon förlag, 2015

Halling, Thomas. *"Ensam"*. Nypon förlag, 2016

Lagercrantz, R. Eriksson, Eva. *"Mitt hjärta hoppar och skrattar"*. Bonnier Carlsen, 2012

Nilsson, Frida. *"Jagger, Jagger"*. Natur och Kultur, 2013

Rehn, Johanna. "Moa möter skolan". Idus förlag, 2015

Svensson, Martin. "Julius och mobbarna". Wahlströms Bokförlag, 2015

HUR ÄR DU SOM KLASSKOMPIS?

	Ofta	Ibland	Aldrig
Hjälper du andra i klassen?	☐	☐	☐
Retas du?	☐	☐	☐
Blir du lätt arg och sur?	☐	☐	☐
Berömmar du andra?	☐	☐	☐
Säger du att alla ska få vara med och leka?	☐	☐	☐
Slår du klasskompisarna?	☐	☐	☐

Är det något ni vill ändra på som inte är bra?

Rutiner för grundskolans arbete för likabehandling och mot diskriminering och kränkande behandling

Dessa rutiner gäller för grundsärskolan, grundskolan, förskoleklass, fritidshemmet och korttidstillsynen.

Likabehandlingsplan med plan mot diskriminering och kränkande behandling

Enligt Skollagen 6 kap 8 § ska det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

I Diskrimineringslagen 2 kap finns skrivningar gällande barn i utbildning om *Diskrimineringsförbud* (5§) och *Skyldighet att utreda och vidta åtgärder mot trakasserier* (7§). Dessutom föreskrivs i 3 kap att skolan ska bedriva ett *Målinriktat arbete* för *Att förebygga och förhindra trakasserier* (14 och 15§§) och att en *Likabehandlingsplan* (16§) skall upprättas. (3 kap upphör att gälla 2017-01-01)

Av praktiska skäl upprättas årligen endast en plan kallad *Likabehandlingsplan* på varje skola som skall beskriva arbetet i helhet utifrån både Skollag och Diskrimineringslag.

Stöd i arbetet finns i Skolverkets *Allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (2012)* och i DO:s vägledning *Lika rättigheter i förskolan (2015)*.

Upprättade planer sparas digitalt på gemensam domän, Pingpong. Rektor ansvarar för att planen sparas. Rutiner för detta ska finnas med i Likabehandlingsplanen

Likabehandlingsplanen skall också innehålla följande rutiner för att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling.

Anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling

Enligt Skollagen 6 kap 10 § är en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, skyldig att anmäla detta till rektor.

En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Varje skolas likabehandlingsplan ska innehålla rutiner för personalens anmälningsskyldighet till rektor. När rektor får kännedom om att ett barn upplever sig kränkt ska detta omgående anmälas till huvudmannen. Se vidare under rubriken "Anmälan till nämnd" Rektor använder särskild bifogad blankett för detta. Även rutiner för rektors anmälningsskyldighet skall beskrivas i likabehandlingsplanen.

Omständigheterna kring den upplevda kränkningen skall skyndsamt utredas. Vid återkommande signaler om kränkande behandling skall en allsidig och grundlig utredning omedelbart genomföras. Utredningen skall dokumenteras skriftligen.

Av Stadsdelsnämndernas delegationsförteckning framgår att rektor har delegation på att utreda och åtgärda uppgivna kränkningar. I det fall att rektor själv uppges ha kränkt ett barn eller elev skall utredningen istället göras av områdeschef.

De åtgärder som vidtas ska bygga på en analys av resultatet av utredningen. Åtgärderna skall följas upp och utvärderas. Om det visar sig att åtgärderna varit otillräckliga måste andra eller kompletterande insatser genomföras tills dess att situationen är varaktigt löst. Uppföljning, åtgärder och utvärdering skall dokumenteras skriftligen. Den skriftliga dokumentationen skall delges Stadsdelsnämnden. Rektor ansvarar för att detta görs. Rutiner för detta skall finnas med i varje skolas plan mot diskriminering och kränkande behandling.

Anmälan till nämnd

Inkomna uppgifter om kränkningar anmäls till Stadsdelsnämnden som ett sekretessärende till nästkommande nämndmöte. Rektor ansvarar för att anmälan omgående skickas till områdeschef som handlägger ärendet. Vid särskilt allvarliga kränkningar informerar områdeschef stadsdelschef som avgör om nämnden ska informeras omgående.

Utredning, åtgärder och utvärdering anmäls till Stadsdelsnämnden som ett sekretessärende till nästkommande nämndmöte. Rektor skickar dokumentationen till områdeschef som handlägger ärendet. Detta gäller även om ärendet inte avslutats.

Avgivande av svar till myndighet gällande kränkningar mm

I de fall ett ärende anmäls till Skolinspektionen, Barn-och elevombudsmannen, Diskrimineringsombudsmannen, Justitieombudsmannen eller annan rättslig instans har stadsdelsnämnden delegerat ansvar för att upprätta svar till Områdeschef. I fråga om skadestånd skall Kommunjuristen kopplas in.

Utvärdering av Borås stads rutiner

Dessa rutiner ska revideras senast 2017-01-01 då Diskrimineringslagen förändras och Stadsdelsnämnderna upphör. Tillträdande kvalitetschef i Grundskoleförvaltningen ansvarar för detta arbete.

Anmälan av kränkande behandling till huvudmannen

Skollagen 6 kap 10 §

En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn.

En förskolechef eller rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

Nedanstående uppgifter fylls i digitalt och dokumentet sändes via e-post till Områdeschef.

Blanketten ligger även på Pingpong.

Skola	Barnets namn
Vad har framkommit	
Datum	Har skolan påbörjat utredning? Ja ☐ Nej ☐